

Propășire – de la bunăstare la prosperare

Oleg FRUNZE,
doctor, lector superior universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The idea of well-being was and is a trendy one but it just indicates the state of affairs at a specific time. In subject of welfare, between science and philosophy, there should be a cooperation, joint efforts, and for it to be fertile, both theoretically and practically, it is necessary that each maintain their spiritual specificity embodied in culture.

Key-words: *welfare, philosophy, society, spirituality, culture.*

În timp ce știința are puterea de a înlătura multe surse de nefericire și de a spori bunăstarea omului, filozofia veghează la buna stare a sufletului și la buna așezare a spiritului în ordinea lumii. Ideea de bunăstare a fost și este una la modă, însă indică doar starea lucrurilor la un anumit moment. Chiar dacă starea lucrurilor nu este una dorită, aceasta trebuie acceptată și conștientizată, astfel creând o trambulină pentru relansare la un alt nivel de bunăstare, adică aceasta asigură un fundament de creștere sau prosperare. Privind acest subiect, între știință și filozofie trebuie să existe o conlucrare, o unire de eforturi, iar pentru ca aceasta să fie fertilă, atât în plan teoretic cât și practic, e necesar ca fiecare să-și mențină specificitatea spirituală întruchipată în cultură.

Dacă este vorba de menirea culturii, atunci instituțiile – în frunte cu statul – lasă ca numărul să decidă acolo unde e vorba de valoare și de semnificație, menirea adevăratei culturi este de a hrăni acele stări interioare mobilizatoare prin care insul devine altceva decât ceea ce este. Grav este însă faptul că impulsul către autodepășire este anulat de puteri străine culturii. Speculanții reduc cultura la inteligență și cunoaștere, mizând pe profit, după formula: nevoia de cultură presupune cunoaștere mai multă, ceea ce generează noi trebuințe și, pe de altă parte, impulsionează producția, creându-se șansa

creșterii profitului aducător de bunăstare. Egoismul statului dorește extinderea și generalizarea culturii numai în sensul instrumentului de dominație.

În prezent domină spiritul pragmatic. Singura valoare admisă este cea a utilității și folosului personal. Lumea nu mai are tâlcuri și sensuri, ci e constituită din procese și fenomene care trebuie cunoscute întocmai pentru a procura bunăstarea. Existența, de obicei, este văzută neutral. De aici decurg o serie de consecințe: comportamentul individualist și întreprinzător ce nu se lasă sedus de înțelepciune, ci se implică eficient într-o realitate concretă considerată stare de bine.

Într-un sens mult mai larg, binele se referă la multiple alte sfere ale existenței: utilități, avantaje, obiectele satisfacțiilor, bunăstarea materială, binele spiritual, poziția și prestigiul în societate, situațiile convenabile, starea de sănătate ș. a. Pot fi considerate bune (sau ca aparținând binelui) acele fenomene, condiții, raporturi, întâmplări – naturale sau sociale, materiale sau spirituale –, evenimente istorice, acțiuni ș. a. care, în virtutea însușirilor și a efectelor benefice pe care le pot avea, satisfac anumite nevoi, trebuințe, aspirații și exigențe umane. Deci categoria axiologică generală a binelui indică tot ceea ce merită să aibă un statut preferențial.

O bună parte de populație crede cu tărie că „banii nu aduc fericirea” sau „banul este

ochiul dracului,” însă Biblia nu spune că banii stau la rădăcina tuturor relelor. Este important să recunoaștem că Dumnezeu este suveran peste toate stările financiare și materiale ale fiecărei familii, persoane și țări. Sfânta Scriptură spune astfel: „*Eu întocmesc lumina și fac întunericul, Eu dau propășirea și aduc restriștea, Eu, Domnul, fac toate aceste lucruri*.” (Isaia 45:7). Ceea ce mai spune Biblia este: „*Rădăcina tuturor relelor este iubirea de bani, iar cei care s-au datat la ea au rătăcit de la credință și și-au provocat multe chinuri*” (1Timotei 6,10). Banii nu stau la rădăcina tuturor relelor, ci dragostea de bani, setea de bogăție stă la rădăcina tuturor relelor. Problema nu sunt banii, problema constă în dorința obscură a omului de bogăție.

Biblia condamnă abuzul de bogăție, care poate avea trei forme:

- a) felul cum omul ajunge bogat;
- b) modul cum folosește bogăția;
- c) câtă inimă pune în bogăție.

Prima formă de abuz o vedem la cei care îi exploatează pe săraci pentru a se îmbogăți. Aparent, bogații condamnați de Sfântul Apostol Iacob aparțin acestei clase. Continuarea pasajului clarifică: „*lată, plata pe care voi ați reținut-o de la lucrătorii care au secerat ogoarele voastre, strigă, iar strigătele secerătorilor au ajuns până la urechile Domnului oștirilor. Ați trăit pe pământ în plăceri și în desfătări. V-ați săturat inimile chiar într-o zi de măcel. L-ați osândit și l-ați ucis pe cel drept, iar el nu vi s-a împotrivit*” (Iacob 5:4-6). Bogăția este bună când omul o atinge prin muncă curată, onestă, asiduă. Când te folosești de necinste și de fraudă, atunci este bogăția care a venit prin abuz.

A doua formă de abuz o întâlnim la cei care au ajuns bogați prin mijloace oneste, dar se folosesc de bogăție doar pentru a se răsfăța pe ei înșiși. Iisus ne dă un exemplu de astfel de abuz în parabola bogatului necănat care și-a adunat bogății și a spus sufletului său: „*Suflete, ai adunat bunuri suficiente pentru mulți ani. Odihnește-te, mănâncă, bea și desfătează-te!*” (Luca 12:19). Dar Dumnezeu

îi spune: „*Nebunule, chiar în noaptea aceasta ți se va cere sufletul; iar cele pe care le-ai pregătit ale cui vor fi?*” (Luca 12:20). Bogăția, ca orice altă binecuvântare de la Dumnezeu, ne este dată cu încrederea că îi vom sluji cu ea lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ne dă binecuvântările Sale pentru satisfacția noastră personală. Lucru valabil inclusiv pentru bogăție. A folosi bogăția, pur și simplu, pentru auto-răsfățare este un abuz de bogăție.

A treia formă, sunt cei care văd bogăția ca cel mai important lucru în viață. Pentru siguranța ei se încred mai degrabă în bogăție, decât în Dumnezeu. Pentru astfel de oameni, bogăția a devenit un alt Dumnezeu. Acestor oameni le-a spus Iisus Hristos că „*nici un servitor nu poate sluji la doi stăpâni; căci sau îl va urî pe unul și-l va iubi pe celălalt, sau va ține la unul, iar pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți sluji lui Dumnezeu și mamonei*” (Luca 16:13). Materialismul și credința creștină nu pot merge împreună: fie este una, fie alta. Cuvintele lui Iov, după toate necazurile pe care le-a avut, sunt foarte elocvente: „*Gol am ieșit din pântecul maicii mele, gol mă voi întoarce-n matca mea; Domnul a dat, Domnul a luat; cum l-a plăcut Domnului, așa s-a făcut; fie numele Domnului binecuvântat!*”

Biblia nu ne avertizează privitor la bogăție, ci privitor la abuzul de ea. Ceea ce îi cerem lui Dumnezeu să ne dea este o atitudine creștină echilibrată vizavi de bogăție: în modul de a o obține; în modul de a o utiliza; și în modul în care ne punem inima în ea.

În cartea sa „Biblia - Cartea Vieții” preotul Iosif Trifa a scris: „*Dar va zice cineva: foarte bine, e ușor a grăi că nu numai cu pâine va trăi omul, dar viața e tocmai contra; e tocmai o luptă aspră pentru pâine. Ba încă în acest subiect, Evangheliile se aduc chiar și învinuiri. Socialismul, comunismul mustră Evangheliile că nu se ocupă destul cu pâinea, cu starea materială a omului. Ei spun: Pâine mai întâi, bunăstare materială mai întâi, pentru că unor oameni flămânzi în zadar le vorbești despre pâinea și mâncarea cea duhovnicească.*”

Dar Evangheliile țin și aici calea cea dreaptă

tă, cea adevărată. Evanghelia nu spune că nu trebuie să umbli după pâinea cea de toate zilele. Dimpotrivă, prin Adam ni s-a lăsat și nouă, tuturor, testamentul să ne scoatem cu trudă pâinea din pământ. Să ne câștigăm cu trudă traiul vieții. Dar Evanghelia apasă aici adevărul că nu numai cu această pâine va trăi omul. Că nu numai acesta este rostul vieții omului, ca el să aibă pâine, îndeostulare și bunăstare. Ci omul trebuie să trăiască așa după cum este făcut. Avem corpul acesta trecător? Să-i dăm și lui ce i se cuvine: pâine, haine etc. Avem și un suflet în noi? Să-i dăm și lui ce i se cuvine: pâine și grijă duhovnicească.

Iar aici Mântuitorul a pus o răspântie: „*Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu, și toate celelalte se vor adăuga vouă*” (Matei 6:33). Adică între cele două griji ce le aveți – grija de corp și grija de suflet – căutați mai întâi grija de cele sufletești, și asta va aduce apoi o binecuvântare, ca să aveți și toate celelalte ce ar lipsi traiului vieții. Sau, invers: în zadar veți căuta cele trecătoare; toate vă vor merge prost, până nu veți căuta mai întâi cele netrecătoare.

În punctul acesta, Domnul ne-a lăsat o Evanghelie măreață. Este Evanghelia cu săturarea celor cinci mii de oameni (Matei 14: 14-22).

Dar, de ce creșterea economică nu pro-

duce și bunăstarea după care alergăm? Răspunsul nu poate fi rupt de structura PIB-ului (indicator ce arată potențialul unei țări de a produce bogăția). Lumea toată s-a convins, atât în anii de dinainte de criză, cât și, mai cu seamă, de când a început criza, că PIB-ul crește dacă se înmulțesc produsele, recoltele și serviciile; dacă se construiesc și funcționează bine spitalele, școlile, cinematografele, hotelurile, centrele de agrement; dacă sporesc investițiile în industrie sau investițiile pentru deschiderea de noi afaceri în comerț, în turism, în alte domenii.

Standardul de viață nu depinde, pur și simplu, de o cantitate fizică totală a producției; depinde mult mai mult de distribuția corectă sau de proporționarea diferiților factori de producție specifici pentru producerea unui ansamblu echilibrat al bunurilor de consum. Dar la această latură vom reveni cu altă ocazie.

În concluzie, se pot aduce cuvintele spuse de Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Că cel ce nu-și poate stăpâni pofta, chiar dacă ar avea orice, cum ar putea fi vreodată în bunăstare? Deci cei ce se mulțumesc cu ale lor și iubesc ale lor și nu se uită după averile altora, chiar de ar fi mai nevoiași decât toți, trebuie socotiți mai bogați decât toți: că cel ce n-are trebuință de avut străin, ci se mulțumește cu ce are, mai bogat este decât oricine.*”

BIBLIOGRAFIE

1. Biblia ortodoxă sau Sfânta Scriptură, Ed.: IBMBOR, 2012.
2. Macoviciuc V. Filozofie. Ediția a 2-a, rev. București, 2002, p. 228.
3. Mises L. Economia în șapte lecții. Ed. Institutul Ludwig von Mises România, 2010, p. 180.
4. <<http://www.crestinortodox.ro/>>.
5. <<http://www.profamilia.ro/>>.

Prezentat: 24 august 2015.

E-mail: frunze_oleg@yahoo.com